

การจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ วิชาพระพุทธศาสนา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑
โรงเรียนเทศบาล ๕ (วัดป่าจิตตสามัคคี) จังหวัดนครราชสีมา
Learning Management by Principle of Sevenfold Sappurisadhamma
in Buddhist Subject of Students Grade VII, Municipal School 5,
(Wat Pajittasamakki) Nakhorn Ratchasima Province

พระแสงสุรีย์ คุณธมโม (ทองขาว)

PhraSaengsuri Gunadhammo (Thongkhao)^๑

บุญเลิศ จีรภัทร์ Boonlert Chirapatr^๒

สมชัย ศรีนोक Somchai Srinok^๓

สมปอง สุวรรณภุมมา Sompong Suwannaphuma^๔

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ๒ ประเด็น คือ ๑) เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ วิชาพระพุทธศาสนา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โรงเรียนเทศบาล ๕ (วัดป่าจิตตสามัคคี) จังหวัดนครราชสีมา และ ๒) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ วิชาพระพุทธศาสนา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โรงเรียนเทศบาล ๕ (วัดป่าจิตตสามัคคี) จังหวัดนครราชสีมาโดยใช้กลุ่มตัวอย่างจากนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โรงเรียนเทศบาล ๕ (วัดป่าจิตตสามัคคี) จังหวัดนครราชสีมา จำนวน ๓๔ คน ใช้คู่มือในการจัดการเรียนรู้ แผนการสอน และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน นำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อคำนวณหาค่าทางสถิติต่างๆ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test

ผลการวิจัยพบว่า

๑. การศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ วิชาพระพุทธศาสนา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โรงเรียนเทศบาล ๕ (วัดป่าจิตตสามัคคี) จังหวัดนครราชสีมา พบว่า เมื่อผู้สอนดำเนินการจัดการเรียนรู้ด้วยการให้ผู้เรียนได้ศึกษาใบความรู้ แล้วให้ผู้เรียนได้ทำการวิเคราะห์แยกแยะประเด็นเรื่องราวตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ปรากฏว่า ผู้เรียนบางส่วนมีความเข้าใจเนื้อหาในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ได้ไม่สมบูรณ์ ผู้สอนจึงดำเนินการอธิบายสอดแทรกเพิ่มเติมเกี่ยวกับหลักสัปปุริสธรรม ๗ และสังเกตพฤติกรรมตอบสนอง ปรากฏว่า ผู้เรียนเกิดปฏิกิริยาตอบสนองในการเรียนรู้และสามารถตอบปัญหาที่ผู้สอนถามได้ ผู้สอนจึงดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ตามแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง ๔ แผน ปรากฏว่าผู้เรียนมีความเข้าใจตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ มากขึ้นและสามารถคิดวิเคราะห์แยกแยะตามการจัดการเรียนรู้หลักสัปปุริสธรรม ๗

^๑สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^๒คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

^๓คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

^๔คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

ทั้ง ๗ ชั้น ได้เป็นอย่างดี และจากการศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ สังเกตพบอีกว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดี มีผลสัมฤทธิ์ของการจัดการเรียนรู้ที่เพิ่มขึ้น

๒. ผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน การจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ วิชาพระพุทธศาสนา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โรงเรียนเทศบาล ๕ (วัดป่าจิตตสามัคคี) จังหวัดนครราชสีมา เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า t-test การจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ วิชาพระพุทธศาสนา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๘ ประวัติความสำคัญและการปฏิบัติตนในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา จำนวน ๔๐ ข้อ ซึ่งใช้แบบเลือกตอบ ๔ ตัวเลือก มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ .๐๕ แสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ วิชาพระพุทธศาสนา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โรงเรียนเทศบาล ๕ (วัดป่าจิตตสามัคคี) จังหวัดนครราชสีมาทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์หลังการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนคิดเป็นค่าเฉลี่ย ๒๘.๗๔/ ๒๔.๔๗

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้, สัปปุริสธรรม, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Abstract

The objectives in this research were (1) to study the Learning Management by Principle of Sevenfold Sappurisadhamma in Buddhist Subject of Students Grade VII, Municipal School 5, (Wat Pajittasamakki) Nakhorn Ratchasima Province and (2) to study the learning accomplishment before and after learning with this learning model by using the sample of the students at the 7th grade in this school for the 34 persons who had to learn with handbooks consisting of the learning management, the instruction and the testing formation of the learning accomplishment before and after learning. The data was analyzed for calculating the statistics that were the means, the standard deviation, and t-test value.

The research results found that:

1. In the Learning Management by Principle of Sevenfold Sappurisadhamma in Buddhist Subject of Students Grade VII, Municipal School 5, (Wat Pajittasamakki) Nakhorn Ratchasima Province, these studies were found that when the teachers performed to manage the instruction to the students learning the lessons from the knowledge sheets. Then they analyzed the contents by the seven numbers of sections in Sappurisadhamma, it was fact that some students imperfectly understood the contents in the learning management with the principle of sevenfold Sappurisadhamma. In the other hand, the teachers had increasingly explained the contents and the Sappurisadhamma and observed the responsibility of the students who learnt and could answer the questions. Continuously, they managed it on the

four plans. It was found that they more understood the principle of sevenfold Sappurisadhamma and could criticize and analyze the contents along with this learning model in seven steps very well. By this learning model, it was found that the large number of students have the good character and their studying accomplishment was more increased.

2. The learning accomplishment in this model from that school was compared in the means, the deviation standard and the t-test value. It was acted on the eighth unit that concerned to the history, the importance and the practice on the Buddhists' Holy Days. The testing questions had the forty numbers with the four choices in each a question. It was the statistically significant difference at the level 0.05. This result was found that its learning accomplishment of students was at higher level than before learning which was calculated as the means 28.74/24.47

Keywords : Learning Management , Sappurisadhamma , Learning Achievement

บทนำ

ในยุคโลกกาภิวัตน์ ความเจริญทางเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ได้มีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และเรียนแบบในทางที่ผิดๆ และในขณะเดียวกันวัฒนธรรมทางตะวันตกก็เข้ามาสู่ประเทศไทย และขัดต่อคุณธรรมความดีงามของสังคมไทย จากความเจริญทางเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ ก่อให้เกิดปัญหาทางสังคม ส่งผลต่อการเรียนและการดำเนินชีวิตประจำวันโดยเฉพาะในกลุ่มนักเรียนนักศึกษา (สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย, ๒๕๕๗: ๗๗)

นักเรียนไทยในปัจจุบันจะเห็นได้ว่านักเรียนเริ่มมีแนวคิดและพฤติกรรมที่เสื่อมถอยจากคุณธรรมอันดีงาม ทำตัวออกห่างจากหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา ขาดหลักเหตุและผลในการตัดสินใจ ไม่สามารถวางตนให้เหมาะสมตามสถานะและวุฒิภาวะของตนเอง มีการใช้จ่ายทางสถานการณ์เงินฟุ่มเฟือยโดยไม่รู้จักประมาณ แสดงออกถึงความไม่เคารพยำ

เกรงต่อครูบาอาจารย์และผู้อาวุโสไม่รู้จักกาลเทศะ แบ่งเวลาไม่เป็น ปฏิบัติตนคล้อยตามกระแสสังคม และไม่รู้จักเลือกคบบุคคลตามความเหมาะสม

สถานศึกษาก็มีความสำคัญอยู่ในระดับหนึ่ง ที่จะสามารถสั่งสอนอบรมบ่มเพาะให้นักเรียนนักศึกษาเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการนำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมได้แล้ว ยังไม่พอ ต้องมีความดีควบคู่ไปพร้อมๆ กัน เพราะถ้ามีแต่ความรู้ความสามารถแต่ยังขาดความดีไม่เป็นผู้รู้จักเหตุ ไม่รู้จักผล ไม่รู้จักตน ไม่รู้จักประมาณ ไม่รู้จักกาล ไม่รู้จักชุมชน ไม่รู้จักเลือกคบบุคคลแล้วในอนาคตก็อาจนำความรู้ที่มีสร้างความวิบัติเสียหายให้กับตนเอง สังคม และประเทศชาติได้

ในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ จึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก ที่จะสามารถพัฒนานักเรียนนักศึกษาให้เป็นคนดีตามความหมายทางพระพุทธศาสนา มีความองค์

ความรู้และสามารถประพடுத்தินให้ถูกต้องดั่งงาม ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ครองตนได้และเป็นมนุษย์ ที่สมบูรณ์ หรือเป็นคนดีแท้ นำไปสู่ความเจริญ ความก้าวหน้า (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต), ๒๕๓๘ : ๒๗๖)

หลักสัปปุริสธรรม ๗ จึงเป็นหลักธรรมที่ควรนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ขึ้น อันได้แก่ ขั้นที่ ๑) ธัมมัญญตา คือ ความเป็นผู้รู้จักเหตุ รู้จักหลักการ รู้ความจริง เช่น รู้ว่าอะไร คือคือความสุข อะไรคือความทุกข์ รู้ว่าอะไรคือ ต้นเหตุของปัญหา รู้จักว่ากำลังเรียนรู้เรื่องอะไร อะไรคือสิ่งที่กำลังเรียนรู้ ขั้นที่ ๒) อตถัญญตา คือ ความเป็นผู้รู้จักผล รู้จุดมุ่งหมาย เช่น ประโยชน์ที่จะได้รับคืออะไร ผลที่เกิดจากการกระทำเป็นข้อดี หรือข้อเสีย จะมีองค์ความรู้อะไรที่จะเกิดขึ้น ขั้นที่ ๓) อัตตัญญตา คือ ความเป็นผู้รู้จักตน รู้จักตัวเอง สถานะ วุฒิภาวะ กำลัง ความสามารถ แล้วทำให้ ถูกต้อง เช่น รู้ว่าตนเองอยู่ในวุฒิภาวะใด มีความสามารถด้านไหน มีสถานะสติปัญญา มากน้อยแค่ไหน ขั้นที่ ๔) มัตตัญญตา คือ ความรู้จัก ประมาณ ความพอดี พองาม ไม่พุ่มเพื่อย เช่น รู้จักประมาณในการใช้จ่ายทรัพย์ รู้จักประมาณ ในความสันโดษ รู้จักยินดีในสิ่งที่มีอยู่ ขั้นที่ ๕) กาลัญญตา คือ ความเป็นผู้รู้จักเวลาที่เหมาะสม ในหน้าที่ ในการทำงาน เช่น รู้จักว่าเวลาไหน ควรเรียน รู้จักว่าเวลาไหนควรทำงาน รู้จักว่า เวลาไหนควรทำบุญ ประกอบพิธีกรรมในทาง ศาสนา ขั้นที่ ๖) ปริสัจญตา คือ ความเป็นผู้รู้จัก ชุมชน สังคมต่างๆ กิริยามารยาทที่ควรปฏิบัติต่อ กลุ่มคน ปฏิบัติตามชุมชนนั้นอย่างถูกต้อง เหมาะสมดั่งงาม เช่น รู้จักว่าชุมชนนั้นมี ขนบธรรมเนียมประเพณีอย่างไรก็ควรปฏิบัติ ตามชุมชนนั้น รู้จักว่าสังคมหรือชุมชนนั้นเขามี กิริยามารยาทเป็นอย่างไรก็พึงปฏิบัติต่อตาม อย่างนั้น รู้จักการเข้าหาชุมชนนั้นอย่างเข้าใจ

และถูกต้องดั่งงาม ขั้นที่ ๗) บุคคลบโรปรัญญตา คือ รู้จักเลือกคบบุคคลตามความแตกต่าง อธิยาศัย และคุณธรรม เช่น รู้จักว่าควรคบ บุคคลเช่นใดจึงเหมาะสมถูกต้องและดั่งงาม รู้จัก ว่าบุคคลนั้นมีอธิยาศัยและคุณธรรมยิ่งหย่อน อย่างไรและควรปฏิบัติต่ออย่างไรจึงจะเหมาะสม ดั่งงาม รู้จักประเภทของแต่ละบุคคลว่าควรคบหา หรือไม่ควรคบหาอย่างไร (วิรัช ธีรพันธุ์เมธี, ๒๕๔๖ : ๗๓) ดังนั้น หลักสัปปุริสธรรมจึงเป็น หลักธรรมสำหรับคนดี หลักปฏิบัติสำหรับเป็นคนดี หรือคุณธรรมที่ปฏิบัติให้เป็นคนดีเป็นคนดีโดยแท้ หรือเป็นคนดีโดยสมบูรณ์ (จรัส พยัคฆราชศักดิ์ และคณะ, ๒๕๕๑ : ๕๙)

ผู้วิจัยจึงเห็นว่า นักเรียนนักศึกษาควร ได้รับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้และควบคู่กับ การขัดเกลาจิตใจในการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ วิชาพระพุทธศาสนา เพื่อพัฒนาตนให้เป็นคนดี คนสมบูรณ์แบบ คนที่สังคมและประเทศชาติ ต้องการ รู้จักเหตุ รู้จักผล รู้จักตน รู้จักประมาณ รู้จักกาล และรู้จักการวางตนในสังคมตลอดทั้ง เลือกคบบุคคลให้เหมาะสมตามสถานะของ ตนเองและนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันเป็นไปอย่างถูกต้องและเหมาะสม ดั่งงาม

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะ ศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ วิชาพระพุทธศาสนา ในระดับชั้นมัธยมศึกษา ตอนต้นและเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการจัดการ เรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ วิชา พระพุทธศาสนา และนำไปเป็นข้อมูลเพื่อ พัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ วิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนในโรงเรียนให้มี ความสุขในการเรียนและการดำเนินชีวิตให้มี ประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ วิชาพระพุทธศาสนา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โรงเรียนเทศบาล ๕ (วัดป่าจิตตสามัคคี) จังหวัดนครราชสีมา

๒. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนทางการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ วิชาพระพุทธศาสนา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โรงเรียนเทศบาล ๕ (วัดป่าจิตตสามัคคี) จังหวัดนครราชสีมา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ วิชาพระพุทธศาสนา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โรงเรียนเทศบาล ๕ (วัดป่าจิตตสามัคคี) จังหวัดนครราชสีมา มีขั้นตอนและวิธีการวิจัยประกอบไปด้วย

๑. ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ๑) ประชากร ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โรงเรียนเทศบาล ๕ (วัดป่าจิตตสามัคคี) จังหวัดนครราชสีมา จำนวน ๓๔ คน ๒) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โรงเรียนเทศบาล ๕ (วัดป่าจิตตสามัคคี) จังหวัดนครราชสีมา จำนวน ๓๔ คน

๒. ตัวแปรที่ศึกษาในงานวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

๑) ตัวแปรต้น (Independent Variables) ในการทำวิจัย ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ วิชาพระพุทธศาสนา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โรงเรียนเทศบาล ๕ (วัดป่าจิตตสามัคคี) จำแนก ๗ ประการ คือ ๑) ธัมมัญญา คือ ความเป็นผู้รู้จักเหตุ ๒) อตถัญญา คือ ความเป็นผู้รู้จักผล ๓) อตตัญญา คือ ความเป็นผู้รู้จักตน ๔) มัตตัญญา คือ ความรู้จักประมาณ ๕) กาลัญญา คือ ความเป็นผู้รู้จักเวลาที่เหมาะสม

๖) ปริสัญญูตา คือ ความเป็นผู้รู้จักชุมชน ๗) บุคคลปโรปรัญญา คือ รู้จักเลือกคบบุคคล

๒) ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ ผลสัมฤทธิ์การจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ วิชาพระพุทธศาสนา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โรงเรียนเทศบาล ๕ (วัดป่าจิตตสามัคคี) ก่อนเรียนและหลังเรียน

๓. เครื่องมือที่ใช้วิจัย

คู่มือการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ วิชาพระพุทธศาสนา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โรงเรียนเทศบาล ๕ (วัดป่าจิตตสามัคคี) กลุ่มสาระ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ๑ หน่วยการเรียนรู้ คือ หน่วยที่ ๘ ประวัติความสำคัญและการปฏิบัติตนในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ๔ เรื่อง ดังนี้ ๑) วันมาฆบูชา ๒) วันวิสาขบูชา ๓) วันอาสาฬหบูชา ๔) วันเข้าพรรษาและวันออกพรรษา

สรุปผลการวิจัย

๑. ผลการศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ วิชาพระพุทธศาสนา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โรงเรียนเทศบาล ๕ (วัดป่าจิตตสามัคคี) โดยภาพรวม พบว่า เมื่อผู้สอนได้ดำเนินการจัดการเรียนรู้ด้วยการให้ผู้เรียนได้ศึกษาไปความรู้ แล้วให้ผู้เรียนได้ทำการวิเคราะห์แยกแยะประเด็นเรื่องราวตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ปรากฏว่า ผู้เรียนมีความเข้าใจเนื้อหาในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ได้ไม่สมบูรณ์ ผู้สอนจึงดำเนินการอธิบายสอดแทรกเพิ่มเติมเกี่ยวกับหลักสัปปุริสธรรม ๗ และสังเกตพฤติกรรมตอบสนอง ปรากฏว่า ผู้เรียนเกิดปฏิกิริยาตอบสนองในการเรียนรู้และสามารถที่จะตอบปัญหาที่ผู้สอนถามได้ ผู้สอนจึงดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ต่อไป

๑) **ขั้นรู้จักเหตุ** จากการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนสังเกตพบว่า ผู้เรียนส่วนมากสามารถคิดวิเคราะห์แยกแยะเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาได้ และบอกความเป็นมาของเรื่องราวที่เกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี

๒) **ขั้นรู้จักผล** จากการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนสังเกตพบว่า ผู้เรียนส่วนมากมีความกระตือรือร้นที่จะตอบคำถามและตั้งใจเรียนมากขึ้น และสามารถวิเคราะห์แยกแยะผลที่เกิดขึ้นจากเหตุการณ์วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาได้เป็นอย่างดี

๓) **ขั้นรู้จักตน** จากการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนสังเกตพบว่า ผู้เรียนมีความเข้าใจในสิ่งที่ตนเองควรปฏิบัติในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนามากขึ้น และยังเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองว่าอะไรควรทำอะไรไม่ควรทำ

๔) **ขั้นรู้จักประมาณ** จากการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนสังเกตพบว่า ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเข้าใจในการเลือกสรรสิ่งที่ควรถวายแก่พระภิกษุสงฆ์ และยังรู้จักพอเพียงในการใช้จ่ายทรัพย์สินให้เหมาะสมและถูกต้อง

๕) **ขั้นรู้จักกาล** จากการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนสังเกตพบว่า ผู้เรียนเข้าใจถึงช่วงเวลาที่จะต้องปฏิบัติในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาได้อย่างถูกต้อง และวางกฎเกณฑ์ระเบียบเวลาได้เป็นอย่างดี สามารถที่จะทำงานได้ตามเวลาที่กำหนด

๖) **ขั้นรู้จักชุมชน** จากการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนสังเกตพบว่า ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความเข้าใจในขนบธรรมเนียมประเพณีและพิธีกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาได้เป็นอย่างดี และเข้าใจสิ่งที่คนในชุมชนและสังคมส่วนใหญ่พึงปฏิบัติในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาได้อย่างถูกต้อง

๗) **ขั้นรู้จักเลือกคบบุคคล** จากการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนสังเกตพบว่า ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

และเข้าใจที่จะเลือกคบบุคคล และยังเข้าใจถึงคุณและโทษในการเลือกคบบุคคลได้เป็นอย่างดี

และจากการศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรปริวรรตธรรม ๗ สังเกตพบอีกว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดี มากกว่าร้อยละ ๘๐ ของนักเรียนทั้งหมด มีผลการจัดการเรียนรู้ที่เพิ่มขึ้น

๒. ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนทางการเรียนรู้ตามหลักสูตรปริวรรตธรรม ๗ วิชาพระพุทธศาสนา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โรงเรียนเทศบาล ๕ (วัดป่าจิตตสามัคคี) พบว่า เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า t-test การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรปริวรรตธรรม ๗ วิชาพระพุทธศาสนา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๘ ประวัติความสำคัญและการปฏิบัติตนในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา จำนวน ๔๐ ข้อ ซึ่งใช้แบบเลือกตอบ ๔ ตัวเลือก มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .๐๕ แสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรปริวรรตธรรม ๗ วิชาพระพุทธศาสนา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โรงเรียนเทศบาล ๕ (วัดป่าจิตตสามัคคี) ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์หลังการเรียนสูงขึ้นเมื่อคิดเป็นค่าเฉลี่ย ๒๘.๗๔/๒๔.๔๗

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้ พบว่า การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรปริวรรตธรรม ๗ วิชาพระพุทธศาสนา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โรงเรียนเทศบาล ๕ (วัดป่าจิตตสามัคคี) จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้ศึกษาจากแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับหลักการจัดการเรียนรู้และหลักสูตรปริวรรตธรรม ๗ นำข้อมูลมาศึกษาวิเคราะห์เรียบเรียงเพื่อสร้างคู่มือในการสอนและแผนการสอนตามหน่วยการเรียนรู้ที่ ๘ ประวัติความสำคัญและการปฏิบัติ

ตนในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ๔ เรื่อง ได้แก่ ๑) วันมาฆบูชา ๒) วันวิสาขบูชา ๓) วันอาสาฬหบูชา ๔) วันเข้าพรรษาและวันออกพรรษาตลอดทั้งได้ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนตามหลักสูตรปฐพีธรรม ๗ จำนวน ๔๐ ข้อ ซึ่งใช้แบบเลือกตอบ ๔ ตัวเลือก ได้ให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง ๕ ท่านตรวจสอบความสอดคล้องของแบบทดสอบกับหลักสูตรปฐพีธรรม ๗ พบว่ามีดัชนีความสอดคล้องของค่า (IOC) = ๑.๐๐

จากการศึกษาการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรปฐพีธรรม ๗ วิชาพระพุทธศาสนายังพบอีกว่า นักเรียนมีความกระตือรือร้นและใส่ใจในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรปฐพีธรรม ๗ จึงส่งผลให้นักเรียนมีผลการเรียนที่ดีขึ้นและเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง การปฏิบัติตนกับสังคมซึ่งก็สอดคล้องกับแนวคิดของสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียนมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ (๒๕๕๓ : ๑) ที่ได้กล่าวไว้ว่า วิธีการใดก็ตามที่ผู้สอนนำมาใช้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เรียกว่า เป็นการจัดการเรียนรู้และเมื่อวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนปรากฏว่าผลสัมฤทธิ์หลังเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเมื่อคิดเป็นค่าเฉลี่ย ๗.๑๕ เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนพบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ ๕.๓๘ ต่ำกว่าผลสัมฤทธิ์หลังเรียน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ ๒ ที่กำหนดไว้ว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โรงเรียนเทศบาล ๕ (วัดป่าจิตตสามัคคี) จังหวัดนครราชสีมา มี

ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ตามหลักสูตรปฐพีธรรม ๗ วิชาพระพุทธศาสนา ที่แตกต่างกันและสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริอาภรณ์ ปิตะพรหม (๒๕๕๐ : ๔๘) ได้ศึกษาเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง มงคล ๓๘ ประการ (ประพฤติธรรม เว้นความชั่ว เว้นการดื่มน้ำเมา) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนเมื่อคิดเป็นค่าเฉลี่ย ๓๓.๕๗/๑๘.๔๓

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

๑) ควรจัดการตามหลักสูตรปฐพีธรรม ๗ เพื่อพัฒนากระบวนการสอนในระดับชั้นอื่นๆ

๒) ควรศึกษาคู่มือที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ และสร้างแผนการสอน เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการทำกิจกรรม และเพื่อนำไปพัฒนาด้านอื่นๆ ต่อไป

๓) ควรมีการวัดและประเมินผลของนักเรียนตามสภาพความเป็นจริง

๔) ควรเพิ่มเรื่องอภุมิบูชาเข้าไปในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

๒. ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

๑) ควรมีการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในรายวิชาอื่นๆ

๒) ควรเพิ่มการวิจัยนอกเหนือจากในห้องเรียนเป็นระดับชั้นอื่นๆ หรือนอกเขตพื้นที่การศึกษา

บรรณานุกรม

- จรัส พยัคฆราชศักดิ์และคณะ. (๒๕๕๑). **คู่มือการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ม. ๓.** กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิช.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต). (๒๕๔๗). **ธรรมนุญชีวิต.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- วิรัช ธีรพันธุ์เมธี. (๒๕๔๖). **พุทธปรัชญาการปกครอง.** กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก
- ศิริอาภรณ์ ปิตะพรหม. (๒๕๕๐). **ผลการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง มงคล ๓๘ ประการ (ประพัตติธรรม เว้นความชั่ว เว้นการดื่มน้ำเมา) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ โดยแบบเรียนสำเร็จรูป.** วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. (๒๕๕๓). **คู่มือการจัดระบบการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้.** พระนครศรีอยุธยา : โรงพิมพ์เทียนวัฒนาพรินทร์ตั้ง.
- สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย. (๒๕๕๗). **ภาวะผู้นำของผู้บริหารการศึกษาตามหลักพระพุทธศาสนา. วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๑ (พฤษภาคม-สิงหาคม) : ๗๗.**